

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Polsko, Lodž

Jméno, příjmení: Jiří Byčkov

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Lodžská univerzita, Filologická fakulta, Katedra slovanské filologie

Charakteristika a popis studijního programu, rozvoj výuky, uplatnění

V uplynulém akademickém roce probíhala výuka českého jazyka a literatury na Filologické fakultě Lodžské univerzity od 1. 10. 2022 do 10. 7. 2023 včetně zkouškového období. Český jazyk a literaturu studovali polští studenti na Katedře slovanské filologie Filologické fakulty v kombinaci s jedním ze tří jihoslovanských jazyků – bulharštinou, srbštinou nebo slovinštinou v bakalářském studijním programu. Po jeho ukončení studenti získali znalosti a jazykové kompetence z češtiny na úrovni B2, z druhého jazyka na úrovni B1 (podle SERR). Filologicky orientovaná výuka je aktuálně zaměřena na osvojení jazykových kompetencí z oblasti lingvistiky, kulturních reálií a historie, překladatelství, tlumočnictví, písemného projevu a plynulé komunikace v sociálním kontaktu.

Bakalářský studijní program slovanská filologie nabízí výběr specializací: cestovní ruch (přednášejí vyučující z Fakulty geografických věd Lodžské univerzity) a tří cizích jazyků. Dosažené kompetence a znalosti pak může absolvent uplatnit v praxi v různých oblastech profesního a společenského života (například v cestovním ruchu, v kulturních institucích, ve státní správě, v pohostinství a ve službách, v korporátní sféře a v dalších oborech, kde je požadována znalost jihoslovanských jazyků a kultur). V uplynulém akademickém roce se na katedře slovanské filologie podařilo připravit a úspěšně zahájit studium bohemistiky

v navazujícím magisterském studijním programu. Do 1. ročníku bylo přijato celkem 8 studentů a studentek.

Organizace výuky českého jazyka a literatury, hodinová dotace, učebnice a knihy

Praktická výuka českého jazyka a literatury byla uplynulém akademickém roce organizována již standardní kontaktní formou. Hlavní část lektorova úvazku na filologické fakultě v uplynulém roce vyplňovala praktická výuka českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) ve 2. a 3. ročníku bakalářského studijního programu. Praktická výuka češtiny byla v obou semestrech rozdělena mezi dva české lektory a polského vyučujícího. Rozdělení výuky mezi dva vyučující ve 2. a 3. ročníku se jeví jako velmi efektivní a praktické, protože polský kolega se ve svých seminářích věnoval hlubšímu vysvětlování obtížných gramatických jevů (deklinace, konjugace, slovesný vid, účelové věty, slovosled, interference v polštině), což bylo pro studenty srozumitelnější. Naopak některá fonetická a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápali v podání českých lektorů. Ve 3. ročníku byla výuka rozdělena mezi jednoho českého a jednoho polského lektora s akcentem na zvyšování produktivních dovedností, tedy psaní a plynulé vyjadřování v českém jazyce. V 1. ročníku navazujícího magisterského programu byla výuka rovněž rozdělena mezi českého a polského vyučujícího.

Časová dotace pro 2. ročník byla stanovena na 120 hodin výuky praktické češtiny v zimním semestru a 120 hodin v letním semestru. Ve 3. ročníku byla časová dotace předmětu rozvržena celkem na 150 hodin, 90 hodin v zimním a 60 hodin v letním semestru.

Lektor ve 2. ročníku v rámci svého úvazku vyučoval také předmět dějiny české literatury v kontextu slovanských literatur formou přednášek (30 hod.) a seminářů (20 hod.), na který bylo v zimním semestru vyčleněno 50 hodin a pak český jazyk v cestovním ruchu a obchodní sféře s časovou dotací 30 hodin.

Ve 3. ročníku byla časová dotace pro výuku praktické češtiny 90 hodin v zimním semestru a 90 hodin v letním semestru.

V 1. ročníku navazujícího Mgr. studia byla časová dotace stanovena na 90 hodin v zimním a 90 hodin v letním semestru.

K výuce praktického českého jazyka ve všech třech ročnících podle úrovní byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – *Česky krok za krokem 1, Česky krok za krokem 2*

(L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity, *Čeština pro cizince 1. a 2. díl* (A. Nekovářová), *Čeština express 1, 2, 3* (L. Holá), *Basic Czech I., II. díl* (A. Adamovičová, D. Ivanovová), *Čeština pro cizince úroveň A1 až B2* (M. B. Kestřánková a kol.), *Chcemy mówić po czesku 1* (Remediosová H., Čechová E.), *Čeština pro život 1, 2* (A. Nekovářová), nové učebnice *Czech it Up!* (D. Hradilová a kol.), slovníky *Akademický slovník cizích slov*, *Polsko-český slovník* (K. Oliva), encyklopedie, denní tisk (*MF Dnes*, *Lidové noviny*), odborné časopisy *Naše řeč*, *Tvar*, *Český jazyk a literatura* a další metodické materiály (např. *Velká kniha etikety* nebo *Jak se žije v České republice* od autorek J. Celunové a S. Tvrdíkové).

Pro výuku literatury byly využívány publikace B. Balajky *Přehledné dějiny literatury*, L. Machaly *Panorama české literatury*, J. Lehára a kol. *Česká literatura od počátku k dnešku* a J. Magnuszewskiego *Historia literatury czeskiej*. Popularitě mezi studenty se těší také adaptovaná česká próza s úlohami podle jazykových úrovní.

Obsah, zaměření a cíle praktické výuky češtiny, evaluace výsledků vzdělávání

Ve 2. a 3. ročníku jsme při výuce kladli důraz na posilování spisovné výslovnosti, osvojení pokročilejší lexikální zásoby a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním a lexematickým chybám, deklinaci substantiv, adjektiv, zájmen a číslovek včetně užívání správných tvarů v singuláru i v plurálu, konjugaci sloves, porozumění složitějším písemným textům a mluveným projevům.

V 1. ročníku magisterského programu byl kladen důraz na zvládnutí plynulého a samostatného vyjadřování v češtině, správné psaní s dodržением ortografických zásad a porozumění pokročilejším a složitějším textům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých organizačních forem výuky, zejména frontální, projektové, individualizované, skupinové a integrované metody (např. metoda CLIL) doplněné o klasické úlohy a cvičení na porovnávání, odvozování významu z kontextu, překlad, pořizování výpisku či souhrnů, zvýrazňování v textu, vysvětlování (výklad), rozhovory. Obsahovou náplní vzdělávacích aktivit bylo hlavně čtení a překlad jednoduchých ukázek z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na vybraná zadání, poslech a převyprávění audionahrávek, jazykové hry, referáty na libovolná témata.

Studenti po domluvě s lektorem jednou za 14 dní měli za úkol připravit ve dvojici nebo samostatně powerpointovou prezentaci na téma, které pro ně bylo přínosné (např. cestování

a cestovní ruch v ČR, založení vlastní firmy a rozvoj podnikání, jednání na úřadech, nabývání nemovitostí cizinci atd.). Téma posléze prezentovali před celou skupinou a společně o něm diskutovali. Součástí výuky byla i příprava referátů o významných kulturních a historických památkách České republiky, o specifických českých tradicích a zvyklostech nebo sledování populárních českých filmů a pořadů s krátkými reflexemi.

Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti 2. ročníku závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně B1. Studenti 3. ročníku absolvovali závěrečné zkoušky na ověření dosažené jazykové úrovně B2. Studenti 1. ročníku magisterského programu vykonali oficiální zkoušku z jazykové úrovně B2+/C1. Zkoušky se skládaly standardně z ústní (mluvení) a písemné části (čtení a porozumění textu, gramaticko-lexikální část, poslech, psaní slohové práce). Ústní část zkoušky byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat o běžných tématech (bydlení, rodina, cestování, studium, svátky a tradice, móda, profese, koníčky a záliby, sport, média, internet a sociální sítě, Česká republika apod.), tzn. adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce.

Závěrečné zkoušky ve 2. ročníku úspěšně zvládlo 8 studentů z celkových 9, ve 3. ročníku úspěšně absolvovalo zkoušku 6 studentů z 9 a v 1. ročníku navazujícího magisterského studia absolvovalo závěrečnou zkoušku zdárně 7 studentů z 8. Neúspěšní studenti budou ústní nebo písemnou část zkoušky opakovat v září 2023, kdy jsou na fakultě stanoveny oficiální opravné termíny.

Vzdělávací, kulturní a volnočasové aktivity na lektorátu českého jazyka

Od počátku akademického roku 2022/23 lektor naplánoval a zorganizoval pro studenty bohemistiky 12 filmových večerů s názvem *Setkání s českým filmem*. Všichni zájemci měli možnost se jednou za 14 dní seznámit s klasickou i moderní českou kinematografií a zhlédnout filmy (některé s polskými titulky) jako např. *Obecná škola*, *Tmavomodrý svět*, *Hoří, má panenko!*, *Vrchní, prchni!*, *Limonádový Joe*, *Alois Nebel*, *Šarlatán*, *Spalovač mrtvol*, *Ubal a zmiz*, *Habermannův mlýn*. Po skončení projekce následovaly vždy krátké reflexe a zhodnocení promítaných filmů společně s přítomnými studenty.

Od října 2022 do června 2023 lektor nad rámec svých povinností pokračoval v poskytování cílené psychologické pomoci a psychoterapeutické krizové intervence studentům

z Ukrajiny, Běloruska, Kazachstánu, Turecka, Afghánistánu v Akademickém centru psychologické podpory. Těchto podpůrných služeb využilo v období od 1. 10. 2022 do 30. 6. 2023 celkem 25 klientů (studentů a jejich rodinných příslušníků).

Ve dnech 10. – 11. listopadu 2022 se konala v Olomouci na Filozofické fakultě Univerzity Palackého odborná konference Komárkova jazykovědná Olomouc s názvem *Učíme (se) česky*. Cílem konference bylo vytvořit platformu pro sdílení odborných poznatků i praktických zkušeností s výukou češtiny i s jejím osvojováním. Lektor tady kromě představení lektorátu v polské Lodži přednesl také příspěvek o zkušenostech s využitím integrované vzdělávací metody CLIL ve výuce češtiny jako cizího jazyka u zahraničních studentů.

V únoru roku 2023 lektor absolvoval semestrální metodický kurz SMEČ k výuce češtiny jako cizího jazyka on-line. Kurz organizoval Ústav jazykové a odborné přípravy při UK Praha a jeho výstupem byla sada pracovních listů přístupná jak účastníkům kurzu, tak zájemcům z řad učitelů češtiny jako cizího jazyka v Česku i v zahraničí.

Obdobně jako v loňském akademickém roce se lektor podílel společně s kolegyněmi a kolegy z katedry slovanské filologie na přípravě a tvorbě digitální audiovizuální prezentace katedry pro virtuální Den otevřených dveří Filologické fakulty Lodžské univerzity ve dnech 27. 3. – 31. 3. 2023.

Ve dnech 21. 3. – 25. 3. 2023 se lektor zúčastnil Českých dní v Lodži, které zorganizovali pracovníci Katedry filmu a audiovizuálních médií Univerzity v Lodži, Katedry slovanských filologií UL, Cyrilometodějského akademického kroužku slavistiky UPOL v Olomouci a Polské výzkumné skupiny animace. V rámci této kulturně vzdělávací akce lektor zorganizoval pro účastníky veřejnou projekci filmu *Habermannův mlýn* režiséra Juraje Herze.

Díky podpoře Katedry slovanské filologie a vedení Filologické fakulty Lodžské univerzity se na konci letního semestru (od 24. 5. do 30. 5. 2023) podařilo pro studenty slavistiky a členy vědeckého klubu naplánovat a realizovat kulturně-poznávací výlet do České republiky. Hlavním cílem výletu bylo poznávání české historie a kultury na Moravě a ve Slezsku. Studenti společně s námi jako pedagogickým doprovodem putovali po stopách kostelů a památek v Ostravě, Olomouci a v Brně. Každý z účastníků si dobrovolně připravil jeden referát k vybrané památce a její historii, který poté prezentoval ostatním. V Brně se studenti zúčastnili semináře týkajícího se moravských nářečí a dialektů, v Olomouci se pak recipročně setkali s kolegy a kolegyněmi z Univerzity Palackého, kteří byli v dubnu v Lodži na návštěvě akce *České dny*.

Za významný úspěch v uplynulém roce lze považovat opětovné navázání spolupráce se Sdružením Čechů v Zelově. Díky aktivitě a vstřícnosti vedoucí spolku Wiery Pospiszyl se podařilo naplánovat a realizovat tři výchovně vzdělávací programy na střední škole v Zelově (Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Praw Człowieka). Dne 15. května jsme připravili pro studenty lycea aktivizační vzdělávací hru s názvem *Poznáš svého souseda?* Cílem aktivity bylo vtipnou a zábavnou formou poukázat na chyby a stereotypy ve vnímání neznámých lidí. V následujícím týdnu jsem prostřednictvím powerpointové prezentace nazvané *Falešní přátelé* představili žákům 6. a 7. tříd základní školy společné jazykové základy češtiny a polštiny a upozornili na výhody nevýhody všeslovanské slovní zásoby, jakožto výchozí platformy pro vývoj mezijazykové homonymie, která bývá příčinou vtipných nedorozumění a nepochopení v komunikačních situacích různého druhu.

Pro děti v mateřské školce a žáky 1. stupně základní školy jsme 5. 6. 2023 zorganizovali zábavný program *Jak mluví krtek?* Studenti bohemistiky v rámci akce se hráli s dětmi pár pohybových her, přečetli pohádku *Krtek a kalhotky* v češtině i v polštině a naučili děti vyslovovat základní české fráze, pozdravy a oslovení formou jednoduchého kvizu. Četbu pohádek doprovodili představením plyšových hrdinů.

Pracovní a finanční podmínky, materiální vybavení a ubytování lektora

Pracovní podmínky pro českého lektora na Lodžské univerzitě jsou i nadále výborné, je možné vnímat silnou podporu výuky českého jazyka a snahu zlepšovat úroveň jazykového vzdělávání na katedře slovanské filologie. Administrativní pracovníci katedry a ostatní pedagogové jsou vstřícní, komunikativní a lektorovi nápomocní v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo personálních problémů. Lektor má společnou kancelář se 4 kolegy, v kanceláři má k dispozici počítač s tiskárnou, multifunkční kopírku pro pořizování materiálů do výuky, CD přehrávač s rádiem, kancelářské papíry, psací potřeby atd.

Technické a materiální zázemí univerzity je na solidní úrovni, lektor má pro výukovou činnost zapůjčen pracovní notebook, CD přehrávač, kopírku. Výuka probíhá v seminárních učebnách pro cca 20–30 osob, v nichž jsou nainstalovány dataprojektory, stolní počítače připojené k internetu, projekční plátna, flipchartové tabule s fixy. Studenti a všichni vyučující mají k dispozici knihy a časopisy z fakultní knihovny a také celouniverzitní vědeckou knihovnu v jiné

části rozsáhlého kampusu. Doplnění a vybavování knihovny lektorátu odbornou literaturou (učebnice, slovníky, odborné časopisy) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce operativně a bez problémů.

Univerzita uzavírá s lektorem pracovní smlouvu na dobu určitou, konkrétně na 2 roky. Pokud je vedení katedry spokojeno s jeho působením, po dvou letech smlouvu prodlužuje. Úvazek lektora činil v uplynulém akademickém roce 1,0. Lektorovi je každý měsíc vyplácena mzda a zasílána na bankovní účet, je mu hrazeno zdravotní a sociální pojištění v rámci polského systému (tzv. ZUS).

V uplynulém akademickém roce poskytovala univerzita lektorovi ubytování v univerzitním bytě o velikosti 1+1. Byt je vybaven moderním nábytkem a veškerým zařízením včetně el. spotřebičů. Náklady na ubytování hradí univerzita v plné výši. Byt se nachází asi 20 minut jízdy MHD od univerzity.

Perspektivy a plány rozvoje bohemistiky na nový akademický rok 2023/2024

Prioritou pro nadcházející období bude:

- 1) Uspořádání několika besed s populárními českými spisovateli/spisovatelkami, překladateli/kami nebo vědci/kyněmi pro všechny studenty a pracovníky Katedry slovanské filologie Lodžské univerzity.
- 2) Kontinuální pokračování v realizaci vzdělávacích, kulturních a propagačních programů v českém jazyce pro Sdružení krajanů a studenty lycea, žáky základní školy a děti v mateřské škole v polském Zelově.
- 3) Vytvoření a zahájení fungování divadelního kroužku pro studenty/ky se zájmem o moderní a klasickou světovou dramatickou tvorbu spojenou s pravidelnými měsíčními návštěvami vybraných divadelních představení v Lodži.

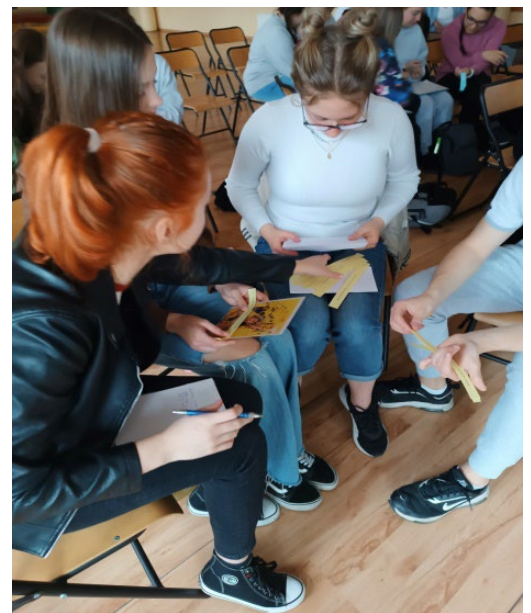
Havířov 21. července 2023

Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Fotografická příloha

Výlet do Brna Před olomouckou ZOO

Z projektu Poznáš svého souseda? (obě foto)

Prezentace Falešných přátel

Program pro žáky ZŠ Jak mluví krtek? (obě fota)